

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 11 март 2016 г.
(OR. en)

Междуинституционално досие:
2013/0081 (COD)

14958/2/15
REV 2 ADD 1

MIGR 70
RECH 303
EDUC 318
SOC 708
CODEC 1656
PARLNAT 157

ИЗЛОЖЕНИЕ НА МОТИВИТЕ НА СЪВЕТА

Относно: Позиция на Съвета на първо четене с оглед приемането на Директива на Европейския парламент и на Съвета относно условията за влизане и пребиваване на граждани на трети държави с цел провеждане на научно изследване, следване, стаж, доброволческа дейност, програми за ученически обмен или образователни проекти и работа по програми „au pair“ (преработен текст)

— Изложение на мотивите на Съвета
— Прието от Съвета на 10 март 2016 г.

I. ВЪВЕДЕНИЕ

На 25 март 2013 г. Комисията представи предложение за директива относно условията за влизане и пребиваване с цел провеждане на научно изследване, следване, ученически обмен, платен и неплатен стаж, доброволческа дейност и работа по програми „au pair“.

Европейският икономически и социален комитет и Комитетът на регионите приеха своите становища съответно на 18 септември 2013 г. и 28—29 ноември 2013 г.

Обсъждането на предложението в съответните органи на Съвета започна през април 2013 г. На 25 февруари 2014 г. Европейският парламент прие позицията си на първо четене. Съветът не беше в състояние да приеме резултата от първото четене в Европейския парламент и на 10 декември 2014 г. Комитетът на постоянните представители одобри мандат, с който Съветът получи правомощия да започне преговори с Европейския парламент.

След шест неформални тристранни срещи между Съвета и Европейския парламент — на 3 и 31 март, 26 май, 16 юли, 29 октомври и 17 ноември 2015 г. — двата законодателни органа постигнаха споразумение по текста с помощта на Комисията. На заседанието си от 26 ноември Комитетът на постоянните представители одобри текста, договорен с Европейския парламент. На заседанието си от 4 декември 2015 г. Съветът прие политическо споразумение по текста. Преди това в писмо от 1 декември 2015 г. до председателя на Комитета на постоянните представители председателят на комисията по граждански свободи, правосъдие и вътрешни работи на Европейския парламент посочи, че ако компромисният текст бъде изпратен на Парламента като позиция на Съвета на първо четене, той ще препоръча на членовете на посочената комисия и впоследствие на пленарното заседание позицията на Съвета да бъде приета без изменения на второ четене в Парламента след проверка от юрист-лингвистите на двете институции.

Европейският парламент и Комисията направиха изявление, което ще бъде вписано в протокола от заседанието на Съвета.

В съответствие с членове 1 и 2 от Протокола относно позицията на Обединеното кралство и Ирландия по отношение на пространството на свобода, сигурност и правосъдие, приложен към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз, тези държави членки не участват в приемането на директивата и не са обвързани от нея, нито от нейното прилагане.

В съответствие с членове 1 и 2 от Протокола относно позицията на Дания, приложен към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз, Дания не участва в приемането на директивата и не е обвързана от нея, нито от нейното прилагане.

На 10 март 2016 г. Съветът прие своята позиция на първо четене в съответствие с член 294 от Договора.

II. ЦЕЛ

С предложението се изменят и преработват Директива 2004/114/ЕО относно условията за прием на граждани на трети държави с цел образование, ученически обмен, безвъзмездно обучение или доброволческа дейност и Директива 2005/71/ЕО относно специфична процедура за прием на граждани от трети държави за целите на провеждане на научноизследователска дейност. Целта на предложението е да се подобри правната рамка, приложима към категориите граждани на трети държави, обхванати от двете посочени по-горе директиви, както и да се разшири обхватът на директивата, така че да се включат нови категории граждани на трети държави (платени стажанти и лица, работещи като „au pair“).

III. АНАЛИЗ НА ПОЗИЦИЯТА НА СЪВЕТА НА ПЪРВО ЧЕТЕНЕ

Контекст

Преговорите се проведоха в политическия контекст на съобщението на Комисията от март 2014 г. „Отворена и сигурна Европа: превръщане на визията в реалност“¹ и стратегическите насоки на Европейския съвет от юни 2014 г. за по-нататъшно развитие на пространството на свобода, сигурност и правосъдие². Европейският съвет подчерта, че — изправена пред демографски тенденции в световен и европейски мащаб — Европа трябва да остане привлекателна дестинация за таланти и умения. За целта Европа трябва да разработи стратегии за максимално оползотворяване на възможностите, които предоставя законната миграция, посредством последователни и ефикасни правила. Освен това, в контекста на стратегията „Европа 2020“ за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж имиграцията като източник на висококвалифицирани хора остава важен аспект.

Заклучителната фаза на преговорите през 2015 г. съвпадна с миграционната и бежанска криза. В този контекст беше важно да приключат преговорите по настоящата директива, като по този начин се създадат повече възможности граждани на трети държави да влизат законно в ЕС. В съобщението на Комисията от май 2015 г. „Европейска програма за миграцията“³ беше отправен призив за бързото приемане на директива, която да предостави на студентите и научните работници — считани за стратегически важни групи — нови възможности за мобилност и търсене на работа в ЕС.

¹ COM(2014) 154 final.

² EUCO 79/14.

³ COM(2015) 240 final.

Основни въпроси

В съответствие с разпоредбите на Съвместната декларация относно практическите условия и ред за процедурата на съвместно вземане на решение⁴ представителите на Съвета, Парламента и Комисията осъществиха контакти с цел постигане на споразумение по посоченото по-горе предложение. С оглед сближаването на позициите на двете институции и предвид постигнатото в рамките на тези контакти съгласие Съветът приема позицията си на първо четене по директива относно условията за влизане и пребиваване на граждани на трети държави с цел провеждане на научно изследване, следване, ученически обмен, платен и неплатен стаж, доброволческа дейност и работа по програми „au pair“, като въвежда следните основни промени в предложението на Комисията:

Обхват (член 2)

Въпреки че в своето предложение Комисията прави всички категории задължителни, в позицията на Съвета като задължителни категории присъстват само научните работници, студентите, стажантите и доброволците от Европейската доброволческа служба. В позицията на Съвета категориите ученици, други доброволци и работещи като „au pair“ са незадължителни. Това съответства на виждането на Съвета, че основната цел на директивата е в ЕС да бъдат привлечени висококвалифицирани граждани на трети държави.

По отношение на стажантите Съветът реши да премахне разграничението между платени и неплатени стажанти като нямащо отношение към целите на настоящата директива и вместо това да използва общата категория стажанти. От друга страна, категорията на доброволците беше разделена на доброволци, участващи в Европейската доброволческа служба, и други доброволци. Важно е навсякъде в ЕС да има хармонизирани правила, за да се гарантира достъп до Европейската доброволческа служба, която е част от програмата на ЕС „Еразъм +“ и има международно измерение. По отношение на други доброволци значението на този подход не е толкова очевидно. Поради това в позицията на Съвета тази категория е незадължителна.

⁴ ОВ С 148, 28.5.1999 г., стр. 1.

По-благоприятни разпоредби (член 4)

Съветът добавя някои разпоредби, които позволяват на държавите членки да приемат или запазят съществуващи по-благоприятни разпоредби. По-специално, Съветът дава на държавите членки възможността да не изискват споразумението за прием да съдържа наименованието и целта на научноизследователската дейност или научноизследователската област (член 10, параграф 2, буква а). Освен това на държавите членки се предоставя възможността да предвидят разрешения с по-дълъг срок на валидност от предвидения в член 18. Позоваването на член 35 относно прозрачността и достъпа до информация дава възможност на държавите членки да предоставят повече информация на заявителите, ако считат това за необходимо. Поради това, като се има предвид, че целта на настоящата директива е да хармонизира правилата, прилагани в държавите членки, особено когато става въпрос за основните ѝ разпоредби, Съветът прие само отчасти изменение 25 на Европейския парламент.

Принципи (член 5)

Съветът въвежда допълнителен принцип, който позволява на държавите членки да поискат от заявителя да представи за целите на приема документните доказателства, изисквани по настоящата директива, на един от официалните езици на съответната държава членка или на някой от официалните езици на ЕС, определен от съответната държава членка. Това е важен принцип за държавите членки, тъй като улеснява работата на техните администрации и спомага да се ускори обработването на заявленията.

Брой на приеманите лица (член 6)

Съветът изтъква отново установения в член 79, параграф 5 от ДФЕС принцип, свързан с правото на държавите членки да определят броя на приеманите граждани на трети държави, идващи на тяхна територия да търсят работа. Съветът пояснява, че този принцип може да се прилага само ако се счита, че конкретната категория граждани на трети държави се намира в трудово правоотношение в съответната държава членка. Освен това изрично се посочва, че капацитетът за прием не може да се прилага спрямо студенти, дори ако те имат право да работят по време на следването си, тъй като по дефиниция те са получили прием с цел следване. Подобен член относно капацитета за прием е включен в Директива 2014/66/ЕС⁵ (Директивата за вътрешнокорпоративните трансфери) и в Директива 2014/36/ЕС⁶ (Директивата за сезонните работници).

Общи условия за прием (член 7)

В член 7, параграф 1, буква а) Съветът счита за необходимо, с цел постигане на по-голяма яснота, да се изброят, в допълнение към изискването за валиден документ за пътуване, всички документи, които може да се изискват за целите на влизане в страната, в зависимост от конкретната национална система или специфичното положение на гражданина на трета държава.

⁵ ОВ L 157, 27.5.2014 г., стр. 1.

⁶ ОВ L 94, 28.3.2014 г., стр. 375.

Съветът синхронизира параграф 1, буква д) със съответните разпоредби на Директивата относно вътрешнокорпоративните трансфери (член 5, параграф 5) и Директивата за сезонните работници (член 5, параграф 3), като вмъква „без да използва системата за социално подпомагане на държавата членка“. Освен това Съветът вмъква за яснота отворен списък на източниците на „достатъчно средства“. Предвид широкия спектър категории, обхванати от Директивата, такъв списък би бил полезен при извършването на оценка от държавите членки на наличието на „достатъчно средства“. Освен това Съветът вмъква в посочения член нова разпоредба (параграф 3), даваща възможност на държавите членки да посочат референтна сума, която считат, че представлява „достатъчно средства“. В член 35 относно прозрачността и достъпа до информация Съветът включва задължение за държавите членки да осигуряват лесен достъп на заявителите до информацията относно размера на средствата, достатъчни за един месец. Така кандидатите и други заинтересовани лица ще разполагат с ясна информация относно изискванията за „достатъчно средства“ в различните държави членки.

Съветът вмъква нов параграф 2, който позволява на държавите членки да изискват от заявителя да посочи адреса на съответния гражданин на трета държава на тяхна територия. Подобно изискване е вече установена практика в редица държави членки и адресът е необходим за осъществяването на връзка с кандидата или за определянето на административната компетентност в съответната държава членка. Освен това Съветът уточнява, че когато при подаването на заявлението се изисква да бъде посочен адрес и съответният гражданин на трета държава все още не знае своя бъдещ адрес, държавите членки ще приемат временен адрес. Изискването кандидатът да представи адрес е включено и в Директивата относно вътрешнокорпоративните трансфери.

Съветът добавя параграфи 4 и 5, за да се уточни къде и от кого могат да бъдат подавани заявления за разрешения. В предложението на Комисията съответните разпоредби бяха включени в член относно специалните условия за научните работници. Съветът премества тези разпоредби в члена за общите условия, като ги прави приложими за всички категории, обхванати от директивата. Що се отнася до съдържанието, предложението на Комисията предвижда заявленията да се обработват и разглеждат, докато съответният гражданин на трета страна пребивава извън територията на държавата членка, в която желае да бъде приет. Като взе предвид изменение 28 на Европейския парламент, Съветът прие, че заявления могат да се обработват и разглеждат и когато гражданинът на трета държава вече пребивава в тази държава членка като притежател на валидно разрешение за пребиваване или виза за дългосрочно пребиваване.

Съветът вмъква нов параграф 6, в който се посочва, че съгласно настоящата директива не се приемат граждани на трети държави, за които се счита, че представляват заплаха за обществения ред, обществената сигурност или общественото здраве. В предложението на Комисията подобна разпоредба се съдържа в параграф 1 от посочения член във връзка с доказателствата, които се изисква да предостави заявителят като част от заявлението. Съветът смята, че тази разпоредба следва бъде по-скоро основание за недопустимост, като тежестта на доказване се носи от държавите членки. Подобен подход е използван в Директивата за вътрешнокорпоративните трансфери (член 5, параграф 8) и Директивата за сезонните работници (член 6, параграф 4).

Одобряване на приемащите организации (членове 9 и 15)

Докато в предложението на Комисията се предвижда задължителна процедура за одобряване на научноизследователските организации и не се предвижда процедура за одобряване на организациите, приемачи други категории, Съветът реши да се прилага един и същ подход към всички приемачи организации. Съветът приема, че държавите членки са свободни да решат дали да изискват приемът по смисъла на настоящата директива да става чрез одобрени приемачи организации или не.

В случая с научноизследователски организации, например, държавите членки могат по свое усмотрение да изискват одобряването на публични и/или частни научноизследователски организации или да решат, че одобряване не е необходимо. Това предоставя на държавите членки достатъчна гъвкавост, за да възприемат най-добрия подход съобразно правните си системи.

Като част от този подход позицията на Съвета предвижда държавите членки да прилагат улеснена процедура за всички граждани на трети държави, които кандидатстват за прием чрез одобрени приемащи организации (член 8, параграф 3; член 11, параграф 3). Тези кандидати са освободени от задължението да представят някои от документите или доказателствата, изисквани по настоящата директива. Друго улеснение е, че решение по заявление, подадено чрез одобрени приемащи организации, следва да се взема в рамките на максимум 60 дни (член 34, параграф 2), а стандартният срок е 90 дни. При установяването на тази процедура Съветът взе предвид духа на изменение 57 на Европейския парламент относно ускорена процедура.

Категорията научни работници (членове 3, 8, 9, 10)

Съветът разширява определението за научни работници в член 3, като добавя, че освен диплома, даваща достъп до докторски програми, кандидатите могат да имат и докторска степен.

В член 8 относно специалните условия за прием на научни работници Съветът добавя пояснение, че финансовата отговорност на научноизследователската организация се ограничава до началната дата на валидност на разрешителното за търсене на работа или започване на предприемаческа дейност, издадено в съответствие с член 25 (параграф 2). От момента на издаване на това разрешително засегнатият гражданин на трета държава вече няма да се счита за научен работник по смисъла на настоящата директива.

В член 10 относно споразуменията за прием Съветът изменя позицията на Комисията, като посочва, че държавите членки могат да предвидят договорите да се считат за равностойни на споразумения за прием при прилагането на настоящата директива, ако те съдържат същите елементи като споразуменията за прием (параграф 1). Това изменение произтича от настоящата практика в няколко държави членки.

Що се отнася до съдържанието на споразуменията за прием, Съветът превръща някои от задължителните разпоредби в незадължителни. На държавите членки се предоставя възможността да решат дали да изискват някои от данните да се съдържат в споразумението за прием или не (параграф 3, букви а) и б). Съветът смята за важно да се сведе до минимум административната тежест за научноизследователските организации.

Съветът добавя още изискване споразумението за прием да съдържа информация за планираната мобилност във втори държави членки, ако тази мобилност е известна към момента на подаване на заявлението в първата държава членка (параграф 2, буква д). Такава информация се счита за важна в контекста на схемата за мобилност, разработена за научни работници съгласно настоящата директива (членове 28 и 29).

Категорията студенти (членове 3, 11 и 24)

В определението за студент в член 3 Съветът добавя уточнението, че пълният курс на следване в ЕС, за който е приет студентът, може да включва и период на стаж. В член 11 относно специалните условия за прием на студенти Съветът добавя изискване кандидатът да представи доказателства, ако държавата членка изисква това, че гражданинът на трета държава ще разполага с достатъчно средства за покриване на разходите, свързани със следването. Това се счита за необходимо, тъй като разходите по следването се отнасят до книги, учебни материали и др., които не са обхванати нито от изискването за достатъчно средства в член 7 (покриване на дневни и пътни разходи), нито от таксите, начислявани от висшето учебно заведение, както е посочено в член 11, параграф 1, буква б).

За да могат студентите да покрият част от разходите за своето следване, те имат право, в съответствие с член 24, на достъп до пазара на труда на държавата членка, в която следват. Съветът изменя предложението на Комисията, като определя минималния размер на часовете, през които студентите могат да работят на седмица, на 15 — балансиран компромис, отчитащ различните национални практики. Съветът поддържа принципа, че държавите членки следва да могат да вземат предвид положението на своите пазари на труда (параграф 3) без допълнението, предложено от Европейския парламент в изменение 46. Проучването на пазара на труда винаги се отнася до конкретна работа и следователно не може да се прави систематично. Въпреки това, за да отговори на опасенията на Европейския парламент, Съветът пояснява в съображение 52 от позицията си, че достъпът на студенти до пазара на труда следва да бъде общо правило и че държавите членки следва да вземат предвид положението на своите пазари на труда само в изключителни случаи.

Категорията ученици (членове 3, 12)

Това е незадължителна категория в позицията на Съвета. В определението за ученик в член 3 Съветът добавя още подробности, за да бъдат отчетени различните национални системи. По този начин, програма за средно образование може да бъде призната (или не) на държавно или регионално равнище и може да съответства на прогимназиален етап на основното образование или на средно образование. Съветът разширява определението, като добавя, че в допълнение към схемите за ученически обмен, както е предложено от Комисията, учениците могат да бъде допускани за образователни проекти. Тези проекти не изискват ученически обмен. В член 12, параграф 1, буква д) относно специалните условия за прием на ученици, Съветът въвежда възможността освен в семейство учениците да бъдат настанявани и в специален комплекс за настаняване в рамките на учебното заведение или всяко друго място, което отговаря на определените условия.

Категорията стажанти (членове 3, 13)

Съветът стеснява определението за стажант, като добавя изискването стажантът да бъде лице, което притежава диплома за висше образование или което се обучава за придобиването на диплома за висше образование. Това съответства на виждането на Съвета, че основната цел на настоящата директива е да бъдат обхванати висококвалифицираните граждани на трети държави. Същевременно Съветът премахва разграничението между платени и неплатени стажанти и избира обща категория стажанти. В специалните условия за прием на стажанти, предвидени в член 13, Съветът добавя някои изисквания, на които съответният гражданин на трета държава трябва да отговаря. С това Съветът цели да бъдат въведени достатъчно предпазни мерки като гаранция срещу злоупотреби при приемането на лица от тази категория граждани на трети държави на територията на ЕС. Държавите членки считат, че съществува риск стажантите да бъдат използвани за заместване на служители при по-неблагоприятни условия на заетост.

Поради това в параграф 1, буква а) Съветът добавя, че споразумението за стаж трябва да предвижда теоретично и практическо обучение, както и че държавите членки могат да изискват разпоредбите на споразумението да отговарят на изискванията на националното право, колективните трудови договори или практики.

В съответствие с промените, внесени в определението за стажант, в член 13 Съветът добавя изискването за представяне на доказателства, че гражданинът на трета държава притежава диплома за висше образование, придобита в рамките на двете години преди датата на кандидатстване за стаж, или че следва курс за обучение, който води до получаването на диплома за висше образование (параграф 1, буква б). Наред с това държавите членки могат да изискват стажът да бъде в същата област и на същото ниво на квалификация както дипломата за висше образование или следвания курс за обучение (параграф 2). Това изискване противоречи на намерението на Европейския парламент, който в своето изменение 32 е заличил това условие.

Освен това Съветът добавя, че ако държавата членка изисква това, кандидатът трябва да докаже, че гражданинът на трета държава разполага с достатъчно средства, за да покрие разходите за обучение, че приемащата организация поема отговорност за стажанта по време на целия му престой, както и факта, че предоставеното жилище отговаря на изискваните условия, ако настаняването на стажанта се осигурява от приемащата организация. Подобно на предвиденото относно научните работници, Съветът добавя възможност държавите членки да изискват приемащата организация да поеме финансова отговорност за стажант, който продължава да пребивава незаконно на територията на съответната държава членка (параграф 4). Докато в предложението на Комисията се посочва, че държавите членки могат да изискват от приемащата организация да декларира, че гражданинът на трета държава не заема съществуващо работно място, Съветът отива малко по-далеч, като дава на държавата членка възможност да изисква от приемащата организация да удостовери, че стажът не замества съществуващо работно място (параграф 3).

Категорията доброволци (член 14)

Според позицията на Съвета доброволците, участващи в Европейската доброволческа служба, представляват задължителна категория, докато всички останали доброволци остават незадължителна категория. Що се отнася до условията за прием на доброволци, Съветът приема по същество изменение 33 на Европейския парламент относно съдържанието на споразумението с приемащата организация, което трябва да бъде предоставено (член 14, параграф 1, буква а). Освен това Съветът смята за необходимо да се въведе, както в случая с учениците и стажантите, възможност за държавите членки да изискват доказателства, че предоставеното жилище отговаря на определените от съответната държава членка условия, ако настаняването на гражданина на трета държава се осигурява от приемащата организация (параграф 1, буква б). Тъй като това е вече установена практика в няколко държави членки, Съветът добавя възможност държавите членки да определят минимална и максимална възрастова граница за гражданите на трети държави, които кандидатстват за участие в програма за доброволческа дейност (параграф 2). Това обаче не засяга правилата на Европейската доброволческа служба. С оглед на осигуряването на съвместимост с изискванията на програмата за Европейската доброволческа служба, Съветът уточнява, че кандидатите за тази програма са освободени от изискването да представят доказателства по някои от разпоредбите на настоящата директива (параграф 3).

Категорията лица, работещи като „au pair“ (член 16)

Това е незадължителна категория в позицията на Съвета. В член 16 относно специалните условия за прием на лица, работещи като au-pair, Съветът приема изцяло съдържанието на изменения 34 и 35 на Европейския парламент относно правата и задълженията на тази категория лица. Тук Съветът отива още по-далеч и уточнява, че максималният брой часове за изпълнение на задълженията на работещо като „au pair“ лице на седмица не може да надвишава 25 часа (член 16, параграф 5). Същевременно Съветът леко изменя минималната възраст на работещите като „au pair“ лица, като в позицията си я фиксира на 18 години спрямо 17 години в предложението на Комисията. Това съответства на установената понастоящем практика в няколко държави членки.

Съветът добавя също така няколко изисквания във връзка с приема на работещите като „au pair“ лица. По-конкретно, държавите членки могат да поискат гражданинът на трета държава да представи доказателства за притежаване на основни познания по езика на приемащата държава, за завършено средно образование или придобита професионална квалификация (параграф 2). В съответствие с установената практика в някои държави членки, Съветът предвижда, че държавите членки могат да решават осигуряването на заетост за работещите като „au pair“ лица да може да се извършва само от организация посредник за лица, работещи като „au pair“ (параграф 3). Освен това Съветът включва възможността държавите членки да изискват гражданството на членовете на приемащото семейство да бъде различно от това на гражданина на трета държава, който работи като „au pair“, както и да липсват родствени връзки между членовете на семейството и работещото като „au pair“ лице (параграф 4). Държавите членки могат да определят минимална сума джобни пари, която да се изплаща на работещото като „au pair“ лице (параграф 6).

Разрешения, предоставяни съгласно настоящата директива (членове 17, 18 и 19)

В член 17 Съветът добавя към първоначалното предложение на Комисията допълнителни подробности относно различните елементи, които да бъдат вписвани в разрешенията. В този случай Съветът възприема подход, подобен на използвания в Директивата за сезонните работници.

Съветът следва подхода на Комисията, що се отнася до продължителността на разрешенията, издавани за научни работници, студенти, ученици, доброволци и работещи като „au pair“ лица (член 18), и отхвърля изменение 37 на Европейския парламент. Съветът допълва предложението на Комисията, като посочва изрично, че държавите членки могат да предвидят възможност за подновяване на разрешенията за ученици и лица, работещи като „au pair“, при определени условия. Наред с това позицията на Съвета предвижда, че срокът на валидност на разрешението за научните работници и студентите, които са обхванати от програми на Съюза или многостранни програми, включващи мерки за мобилност, е най-малко две години или е равен на продължителността на действие на споразумението за прием или на обучението, когато този срок е по-кратък (при спазване на определени условия). Тази разпоредба бе добавена с цел да се улесни допълнително престоят на тази група граждани на трети държави в ЕС.

Що се отнася до стажантите, Съветът изменя предложението на Комисията, като предвижда, че срокът на разрешението е за период от най-много шест месеца. Същевременно държавите членки могат да предвидят по-дълъг срок, който да бъде равен на продължителността на действие на споразумението за обучение, в съответствие с националното право. Това е свързано с позицията на Съвета, че са необходими допълнителни предпазни мерки по отношение на тази категория граждани на трети държави.

В член 19 относно допълнителната информация, Съветът добавя препратки към информация, която може да бъде посочена като допълнителна информация върху разрешение за пребиваване или виза за дългосрочно пребиваване. Ето защо формулировката, предложена в изменение 39 на Европейския парламент, се отхвърля от Съвета като излишна.

Основания за отказ и отнемане или за отказ за подновяване на разрешение (членове 20 и 21)

По отношение на основанията за отказ позицията на Съвета следва духа на изменение 40 на Европейския парламент и превръща част от задължителните основания за отказ в незадължителни (член 20, параграф 2, букви а), в), г). Същевременно формулировката на някои от тези разпоредби е приведена в съответствие с текста в съответните разпоредби на директивите за вътрешнокорпоративните трансфери и за сезонните работници.

Освен това Съветът добавя ново задължително основание, свързано с процедурата за одобряване, предвидена за приемащи организации в настоящата директива (параграф 1, буква в). Съветът също така въвежда няколко нови незадължителни основания за отказ. Той счита за важно държавите членки да могат да отхвърлят дадено заявление, ако приемащата организация или приемащото семейство не отговарят на условията за предоставяне на заетост, съгласно предвиденото в приложимото законодателство, колективни споразумения или практики на съответната държава членка (параграф 2, буква б). Тази разпоредба има за цел да защити гражданите на трети държави от експлоатация, както и да предотврати социален дъмпинг. Параграф 2, буква д), където се урежда ситуация, при която приемащата организация е преустановила своята дейност, е заимстван от Директивата за вътрешнокорпоративните трансфери. Освен това Съветът въвежда основание, което дава право на дадена държава членка да отхвърли заявление, ако бъде установено, че гражданинът на трета държава ще пребивава за цели, различни от тези, за които кандидатства за прием (параграф 2, буква е). Целта на това основание е държавите членки да могат да предотвратяват злоупотреби или неправилно използване на процедурите, установени в настоящата директива. Наред с това Съветът добавя възможността държавите членки да отхвърлят заявление въз основа на направено проучване на пазара на труда, тъй като е важно те да могат да управляват своите трудови пазари (параграф 3).

Като гаранция за кандидатите и зачитане на становището на Европейския парламент Съветът добавя, че при всяко решение за отхвърляне на заявление се вземат предвид конкретните обстоятелства по случая, при зачитане на принципа на пропорционалност (параграф 4).

Основанията за отнемане или отказ за подновяване на разрешение (член 21) до голяма степен съответстват на основанията за отхвърляне с известни разлики. Основанието, свързано със ситуация, при която гражданин на трета държава пребивава с цел, различна от тази, за която е получил разрешение за пребиваване (параграф 1, буква г), остава задължително основание в позицията на Съвета, докато в позицията на Европейския парламент то е незадължително. Същевременно Съветът приема идеите на Европейския парламент и добавя, че при разглеждането на въпроса за отнемане на разрешение на студент заради липса на напредък в обучението съответната държава членка може да се консултира с приемащата организация по този въпрос (параграф 3). Освен това Съветът приема изменението на Парламента, което предвижда, че когато отнемането или отказът за подновяване на разрешение са свързани с причини, които не се отнасят до студента, последният може да подаде заявление до друго висше учебно заведение, за да може да завърши своето обучение (параграф 6). Що се отнася до възможността за отказ за подновяване в резултат на проучване на пазара на труда (параграф 5), Съветът взе под внимание опасенията, изразени от Европейския парламент, и изключи научните работници, които продължават да бъдат наети от една и съща приемаща организация. Изменението на Парламента относно основанията, свързани с обществения ред и обществената сигурност (параграф 4), не беше прието от Съвета. Беше счутено, че формулировката на съображение 36 е достатъчна в този контекст.

Право на равно третиране (член 22)

По отношение на равното третиране с гражданите на приемащата държава членка позицията на Съвета изменя предложението на Комисията. Тя следва плътно член 12 (право на равно третиране) от Директива 2011/98/ЕС (Директивата за единното разрешение), тъй като тази директива обхваща всички граждани на трети държави, които пребивават законно и които работят или имат право да работят в държава членка.

Съгласно позицията на Съвета, по същество правата, предвидени в член 12 от Директивата за единното разрешение, заедно с възможните ограничения, съдържащи се в същата, се прилагат за научни работници и студенти, както и за стажанти, доброволци и работещи като „au pair“ лица, когато се счита, че същите са страна по трудово правоотношение в съответната държава членка. В този контекст по отношение на научните работници винаги се счита, че те са страна по трудово правоотношение и че имат право на произтичащите от това права, както е посочено в Директивата за единното разрешение. Съветът отхвърля изменение 43 на Европейския парламент, според което ограниченията по Директивата за единното разрешение, отнасящи се до образованието и професионалното обучение, както и до клоновете на социалната сигурност, не следва да се прилагат по отношение на научните работници и студентите.

По отношение на правата на стажантите, доброволците и работещите като „au pair“ лица, които не се считат за страна по трудово правоотношение в съответната държава членка, позицията на Съвета надхвърля границите на изменение 44 на Европейския парламент и предвижда, че освен на равно третиране във връзка с достъпа до стоки и услуги, тези лица имат право и на равно третиране във връзка с признаването на дипломи, сертификати и други професионални квалификации.

Престой с цел търсене на работа или предприемачество от научни работници и студенти (член 25)

Позицията на Съвета предвижда възможност научните работници и студентите да останат на територията на държавата членка, която им е издала разрешение в съответствие с настоящата директива, с цел търсене на работа или за да започнат бизнес, за срок от най-малко 9 месеца. По този начин Съветът отхвърля изменението на Европейския парламент относно тази разпоредба. Приема се, че този деветмесечен срок е достатъчен за намирането на работа или започването на бизнес. За разлика от изменението на Европейския парламент позицията на Съвета предвижда, че срокът, след който съответната държава членка може да изиска от гражданите на трети държави да докажат, че имат реални шансове да бъдат наети на работа или да започнат свой бизнес, е минимум 3 месеца. Съветът добавя и възможност държавите членки да изискват видът трудова заетост, който гражданинът на трета държава търси, или бизнесът, който се опитва да започне, да съответстват на нивото на приключеното научно изследване или следване.

Освен това Съветът дава възможност на държавите членки да определят минимално ниво на образование (което не може да бъде по-високо от магистърска степен или неин еквивалент), което студентите трябва да са достигнали, за да могат да се ползват от това право. Съгласно позицията на Съвета държавите членки могат да изискват от приемащата организация да предостави потвърждение за приключването на научноизследователската дейност или доказателства за придобиването на диплома за висше образование. Ако преди изтичането на разрешението, предоставено за целите на научни изследвания или обучение, не бъдат представени такива доказателства, гражданинът на трета държава има право да остане на територията на съответната държава членка, за да представи такива доказателства в рамките на разумен срок.

Освен това Съветът предвижда основания за отхвърляне на подаденото заявление, както и основания за отнемане на разрешението за пребиваване, издадено в съответствие с този член (параграфи 4 и 8).

Мобилност в рамките на ЕС (членове 27, 28, 29, 30 и 31)

В позицията на Съвета мобилността в рамките на ЕС е разрешена само за научни работници и студенти. Тази позиция се различава от изменението на Европейския парламент. При разработването на елементите относно мобилността в рамките на ЕС за тези две категории от съображения за последователност като пример са ползвани схемите за мобилност от Директивата за вътрешнокорпоративните трансфери.

Съветът разделя мобилността на научните работници на дългосрочна и краткосрочна мобилност. В рамките на краткосрочната мобилност научните работници, които притежават валидно разрешение, издадено за тази цел от първата държава членка, имат право на престой с цел провеждане на част от научното си изследване в научноизследователска организация в една или няколко втори държави членки за срок до 180 дни в рамките на всеки период от 360 дни въз основа на това разрешение и на валиден документ за пътуване, при спазване на предвидените в настоящата директива условия. Втората държава членка може да поиска да бъде уведомена за началото на краткосрочната мобилност на научния работник в съответствие с процедурата, определена в член 28. Втората държава членка може да изиска уведомлението да включва документите и информацията, предвидени в същия член, или да реши да не изисква това. Предвидена е възможност втората държава членка да се противопостави на уведомяването. В отговор на конкретни опасения, изразени от няколко държави членки във връзка с процедурата за уведомяване, позицията на Съвета включва възможност втората държава членка да издаде на научния работник документ, удостоверяващ правото му на престой на нейна територия.

В случаите на дългосрочна мобилност на научни работници (за повече от 180 дни за всяка държава членка) втората държава членка може да реши да приложи процедурата по уведомяване, предназначена за краткосрочната мобилност, като разреши на научния работник престой на своя територия въз основа на разрешението, издадено от първата държава членка, или да изиска да бъде подадено заявление за дългосрочна мобилност в съответствие с процедурата, предвидена в член 29. В резултат на това заявление и ако са изпълнени всички необходими условия, втората държава членка издава разрешение на научния работник. Процедурата за подаване на заявление за дългосрочна мобилност е опростена в сравнение с процедурата за първоначалното заявление в първата държава членка. Членовете на семейството на научните работници имат право да придружават научния работник в една или няколко втори държави членки, като разработената за тях схема за мобилност съответства на тази за научните работници (член 30).

Що се отнася до мобилността на студентите, Съветът внася разграничение между студенти, обхванати от програма на ЕС или от многостранна програма, включваща мерки за мобилност, или от споразумение между две или повече висши учебни заведения, и т.нар. индивидуални студенти, които не са обхванати от програми или споразумения. Първите имат право на влизане и престой, за да осъществят част от следването си във висше учебно заведение в една или няколко втори държави членки за период до 360 дни на отделна държава членка при условията, посочени в член 31. Схемата за тяхната мобилност е подобна на схемата, предназначена за краткосрочната мобилност на научните работници, т.е. възможност за втората държава членка да изиска уведомление. От своя страна индивидуалните студенти са длъжни да подадат заявление за разрешение за влизане и престой във втора държава членка с цел обучение. В този случай процедурата за подаване на заявления е идентична с тази за първоначалните заявления в първата държава членка.

По примера на Директивата относно вътрешнокорпоративните трансфери Съветът въвежда нов член 32 относно гаранциите и санкциите в случаите на мобилност, в който се определят по-подробно изискванията относно доказателствата, които трябва да бъдат представени в някои случаи, свързани с мобилност (например когато студент или научен работник трябва да пресече шенгенските граници в рамките на мобилността или когато престане да отговаря на условията за мобилност).

Такси (член 36)

В позицията на Съвета се добавя, че държавите членки могат да събират такси за обработване на уведомленията наред с таксите, събирани за обработка на заявленията. Държавите членки считат, че обработката на уведомления в контекста на процедурата за мобилност в рамките на ЕС също включва някои административни разходи. Освен това държавите членки могат да издават документи за граждани на трети държави в резултат на тази процедура.

IV. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Позицията на Съвета на първо четене отразява компромиса, постигнат при преговорите между Съвета и Европейския парламент със съдействието на Комисията. Приемането на Директивата относно условията за влизане и пребиваване на граждани на трети държави с цел провеждане на научно изследване, следване, стаж, доброволческа дейност, програми за ученически обмен или образователни проекти и работа по програми „au pair“ ще бъде от изключително значение, за да стане ЕС по-привлекателно място за таланти и умения.
